

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

П Р И Л О Г
ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОЦЕНКА НА ВЛИЈАНИЕТО НА РЕГУЛАТИВАТА

Назив на министерство:	Министерство за животна средина и просторно планирање
Назив на предлогот на закон:	Предлог на Закон за управување со електрична и електронска опрема и отпадна електрична и електронска опрема
Одговорно лице и контакт информации:	Ана Каранфилова Мазневска, Раководител на Секторот за управување со отпад
Вид на Извештај:	☐ Нацрт ☒ Предлог
Обврската за подготовка на предлогот на закон произлегува од:	☒ Годишна програма за работа на Владата на Република Северна Македонија ☒ НПАА ☐ Заклучок на Владата на Република Северна Македонија ☐ Друго _____
Поврзаност со Директивите на ЕУ:	Директива 2012/19/ЕУ на Европскиот парламент и Совет за електрична и електронска опрема (преработена) ; Директива 2011/65/ЕУ на Европскиот парламент и на советот од 8 јуни 2011 година за ограничување на употребата на одредени опасни супстанции во електричната и во електронската опрема (преработена), во дел.
Дали нацрт извештајот содржи информации согласно прописите кои се однесуваат на класифицираните информации:	☐ Да ☒ Не
Датум на објавување на нацрт Извештајот на ЕНЕР:	26.11.2019 година
Датум на доставување на нацрт Извештајот до Министерството за информатичко општество и администрација:	18.05.2020 година
Датум на добивање на мислењето од Министерството за информатичко општество и администрација:	08.06.2020 година
Рок за доставување на предлогот на закон до Генералниот секретаријат	30.11.2020 година

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

1. Опис на состојбите во областа и дефинирање на проблемот

1.1. Опис на состојбата во делот на управување со отпад од електрична и електронска опрема

Електричната и електронска опрема која е предмет на Предлог законот за управување со електрична и електронска опрема (во понатамошниот текст:ЕЕО) и отпадна електрична и електронска опрема (во понатамошниот текст: ОЕЕО) е опрема чија правилна работа зависи од електрична струја или електромагнетни полиња како и опрема што е наменета за производство, пренос и мерење на струи и полиња и функционира под напон кој не надминува 1.000 волти за наизменична струја и 1500 волти за еднонасочна струја.

Секторот на ЕЕО опфаќа: опрема за промена на температура (фрижидери, клима апарати, топлотни пумпи и сл.), екрани, монитори (телевизори, лаптопи, таблети и слично.), ламби (флуоресцентни ламби, натриумови ламби и слично.), голема опрема (машини за перење, електрични шпорети, големи принтери, банкомати и слично.), мала опрема (тостери, фенови, пегли и слично.), мала информатичко-комуникациска технологија и телекомуникациска опрема (мобилни телефони, рутери, персонални компјутери и слично.).

Зголемувањето на обемот на понудата на пазарот и скратувањето на иновациските циклуси во производството на ЕЕО, интензивно ја забрзуваат замената на веќе користената ЕЕО со нова, што ја позиционира ОЕЕО како најбрз растечки тек на отпад.

ОЕЕО претставува комплексна смеса на материјали и компоненти, вклучително и опасни супстанции (олово, кадмиум, жива, шествалентен хром, и група на бромирани органски соединенија) кои претставуваат закана за животната средина и здравјето на луѓето.

Заканите од опасните супстанции застапени во ЕЕО како и комплексноста и разновидноста на нејзините материјали и компонентите значително го оптоваруваат процесот на постапување со создадената ОЕЕО и создаваат ризик во поглед на обезбедување на бараната безбедност на човековото здравје и заштитата на животната средина.

Управувањето со ЕЕО и ОЕЕО во Република Северна Македонија е уредено со Законот за управување со електрична и електронска опрема и отпадна електрична и електронска опрема ("Службен весник на Република Македонија" бр. 6/12, 163/13, 146/15, 39/16 година) во кој се транспонирани Директивата 2002/96/ЕЗ за отпадна електрична и електронска опрема и дел од Директивата 2002/95/ЕЗ за ограничување на употребата на определени опасни супстанции во електронската и електричната опрема. Овие директиви се заменети со нови Директивата 2012/19/ЕУ за ОЕЕО и Директивата 2011/65/ЕУ за ограничување на употребата на одредени опасни супстанции во ЕЕО, кои не се транспонирани.

Постојниот Закон за управување со ЕЕО и ОЕЕО ја утврди рамката за воспоставување на управување со ОЕЕО, која претежно се засновува на преземање на активности за нејзино одделно собирање, складирање, третман, преработка и отстранување. Системите за управување воглавном се спроведуваат од неколку самостојни и колективни постапувачи за управување со ОЕЕО кои ги спроведуваат обврските на производителите што произлегуваат од овој закон.

Досегашното спроведување на овој закон покажа дека во Република Северна Македонија постои потенцијал за собирање на отпад, вклучувајќи го и ОЕЕО што припаѓа на посебните текови, но евидентни се слабостите за постигнување на пропишаните цели за повторна употреба, рециклирање и преработка, заради недостаток на потребна инфраструктура, работна сила со специфични квалификации за изведба на многуте различни постапки при третманот на ОЕЕО, како и заради отсуство на мерките за намалување на потрошувачката на нови производи преку повторната употреба. Единиците на локалната самоуправа со досегашната пракса покажаа недоволна активност, слаба координација и соработка со самостојните и колективните постапувачи, недоволно расположливи капацитети и ресурси. Сето ова оневозможи спроведување на концептот на циркуларна економија која има огромен потенцијал ОЕЕО да ги зачува своите вредности колку е можно подолго.

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

1.2 Причини за проблемите кои се предмет на разгледување

Постојат неколку причини од кои произлезе потребата за ново законско решение за управување со ЕЕО и ОЕЕО. Во постојниот Законот за управување со ЕЕО и ОЕЕО, неговото дополнување и изменување, како и подзаконските акти кои се донесени врз основа на овие закон, се транспонирани европските директиви 2002/96/ЕЗ за ОЕЕО и 2002/95/ЕЗ за ограничување на употребата на определени опасни супстанции во ЕЕО. Овие директиви се заменети со Директивите 2012/19/ЕУ за ОЕЕО и 2011/65/ЕУ за ограничување на употребата на одредени опасни супстанции во ЕЕО.

Транспонирањето на новите директиви во постојното законодавство е незадоволително и не ги одразува на соодветен начин и во целост поновите политики на Европската унија кои имаат за цел трансформирање од линеарна во циркуларна економија при управување со отпадот. Имено, новите директиви воведуваат целосно различна категоризација на ЕЕО, различен систем за пресметка на целите за собирање и преработка, поамбициозни цели за собирање и преработка, воведуваат нови и појаснуваат одредени дефиниции, бараат повисоко ниво на вклученост на крајните корисници на ЕЕО во управувањето со ОЕЕО, воведуваат нови обврски за неколку заинтересирани страни, овозможуваат избегнување на преклопување и дуплирање на обврските на различните нивои на уредувањето на управувањето со ОЕЕО. Новото законодавство бара сеопфатно подобрување на однесувањето кон животната средина на сите оператори вклучени во животниот циклус на ЕЕО, а за да се постигне ова ниво, бара да се воспостави јасна и недвосмислена одговорност за сите заинтересирани страни на национално ниво;

2. Цели на новото законодавство за управување со ЕЕО и ОЕЕО

Целите за донесување на нов Закон за управување со ЕЕО и управување со ОЕЕО се:

1. *Воведување на одржливо производство и потрошувачка и управување со ОЕЕО* преку како прв приоритет, спречување на создавањето на ОЕЕО и последователно, преку повторна употреба, рециклирање и други видови на преработка на ОЕЕО, минимизирање на отстранувањето на отпадот, што конечно води кон ефикасно користење на ресурсите и продуцирање на вредни секундарни сировини. Во остварувањето на оваа цел, сите учесници (производители, трговци, крајни корисници, локалната и централна власт и слично) преку јасно утврдени обврски укажуваат на влијанието на животниот циклус на ЕЕО, во интерес на заштитата на животната средина;
2. *Обезбедување на оптимален систем* за управување со ОЕЕО од страна на производителот на ЕЕО, кој може да делува како самостоен постапувач или заедно со други производители преку колективен постапувач со кој склучува договор и кој ги вклучува активностите, постапувањето и однесувањето на сите директни и индиректни учесници во животниот циклус на ЕЕО, во интерес на заштита на животната средина и здравјето на луѓето;
3. *Минимизирање на отстранувањето на ЕЕО како несортиран комунален отпад преку тоа што:*
 - на домаќинствата им се овозможува да ја вратат ОЕЕО бесплатно,
 - трговците можат да превземаат мала ОЕЕО на своите продажни места при што не треба да поседуваат дозвола согласно прописите на Законот за управување со отпад,
 - за ОЕЕО која не е од домаќинствата, а и за домаќинствата, производителот обезбедува мрежа на собирни места, каде тие можат да ја предадат одделно собраната ОЕЕО и
 - локалната самоуправа, обезбедува центри за собирање каде крајните корисници можат да оставаат помало количество ОЕЕО;

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

4. *Постигнување на цели за собирање и цели за преработка, рециклирање и повторна употреба кои во објективно прифатлив рок ќе го доведат управувањето со ОЕЕО во државата до нивото кое е постигнато во најголемиот број земји на Европската Унија;*
5. *Примена на соодветни технички услови и најдобри достапни техники на собирните места и инсталациите за третман кои се клучни за да се постигнат целите за преработка, рециклирање и за подготовка за повторната употреба на ОЕЕО и за да се спречат негативните влијанија врз животната средина. Овие технички услови практично го диктираат нивото на повторна употреба, рециклирање и преработка со што се постигнува стабилно управување со ресурсите а со тоа се овозможува раст на економијата. Стрикното спроведување на техничките услови ја намалува нелојалната конкуренција меѓу компаниите кои ги изведуваат овие операции;*
6. *Обезбедување на сигурно и континуирано финансирање на сите трошоци кои настануваат во управувањето со ОЕЕО, со цел да се добие соодветен резултат од примената на начелото на одговорност на производителот за делот на ЕЕО којшто производителот ја пушта на пазарот во државата. Плаќање на надоместок врз основа на начелото „загадувачот плаќа“, што производителот, кој ќе одлучи да не се приклучи на системот на проширена одговорност т.е. кој нема да се регистрира како самостоен постапувач или да се приклучи кон колективен постапувач, ќе го уплаќа во Буџетот на Република Северна Македонија. Средствата од надоместокот ќе се користат преку Програма за управување со посебните текови на отпад и ќе бидат наменети за проекти кои придонесуваат кон заштитата на животната средина и унапредување на управувањето со посебните текови кадешто припаѓа ОЕЕО.*
7. *Обезбедување на соодветни информации за крајните корисници на ЕЕО битни за управувањето со ОЕЕО (за забраната тие да не ја оставаат ОЕЕО како несортиран комунален отпад, за потребата за нејзино селективно собирање, за расположивите системи за селективно собирање, за опасностите кои ги предизвикува ОЕЕО како последица на опасните супстанции кои ги содржи, и за значењето на ознаката за селективно собирање со кое се обележува ЕЕО), а се со цел да се постигне потребното ниво на селективно собирање кое е предуслов за успешност на сите понатамошни чекори во управувањето со ОЕЕО.*
8. *Обезбедување на прецизен и сеопфатен систем за евиденција и известување како и формирање база на податоци кои ќе овозможат веродостојно следење на сите активности во синџирот на операции во постапувањето со ОЕЕО. Овој систем, практично ќе биде инструмент кој ќе ги детектира слабостите и ќе укажува каде треба да се интервенира, дури и превентивно, за да се избегне застранување во спроведувањето на барањата на регулативата.*
9. *Обезбедување дури и повисоки цели на собирање и преработка од оние кои се утврдени како национални цели со Законот преку склучување на доброволни договори на производителите со надлежните органи. Доброволните договори можат да вклучат и взаемни обврски за воведување на сертифицирани системи за управување со животната средина, со што ќе се обезбеди висок степен на заштита на животната средина и здравјето на луѓето при управувањето со ОЕЕО.*
10. *Можност за воспоставувањето на регионално управување со ОЕЕО како дел од регионалното управување со отпадот, а коешто е веќе усвоено како концепт преку Регионалните планови за управување со отпадот.*

3. Можни решенија (опции)

Опис на можните решенија (опции) за решавање на проблемот

При подготовката на предлог законот беа разгледани две опции и тоа:

3. Можни решенија (опции)

При подготовката на Предлог Законот беа анализирани две опции и тоа:

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

3.1. ОПЦИЈА - „не прави ништо“ - не донесување на нов Закон за управување со електрична и електронска опрема и отпадна електрична и електронска опрема

Со оваа опција состојбата во управувањето со ОЕЕО ќе остане непроменета т.е. постои многу мала веројатност дека ќе се случат крупни позитивни промени во досегашното управување со ОЕЕО за да се отстранат претходно опишаните слабости. Усвојувањето на новиот Закон за отпад кој внесува нов пристап во управувањето со отпадот истотака ќе создаде тешкотии кога неговите одредби ќе треба да се корелираат со барањата на постојниот Закон за управување со ЕЕО и ОЕЕО. Конечно, обврската за усогласување на националното законодавство со важечкото законодавство на Европската Унија т.е. со директивите 2012/19/EУ за ОЕЕО и 2011/65/EУ за ограничување на опасните супстанции во ЕЕО во дел, ќе остане како обврска која само се одложува, но секако ќе мора да се заврши во одреден рок.

3.2 ОПЦИЈА 1 – донесување на нов Закон за управување со електрична и електронска опрема и отпад од електрична и електронска опрема

Со оваа опција ќе се отстранат во релативно краток рок барем најсуштинските слабости во управувањето со ЕЕО и ОЕЕО кои се манифестираа во изминатиот период кога оваа област е регулирана со постојниот Закон за управување со ЕЕО и ОЕЕО. Со остварување на претходно опишаните цели во овој документ, согласно утврдените рокови со новиот Закон, очекувано е управувањето со ОЕЕО sukcesивно да се подобрува за да го достигне нивото на земјите на Европската Унија. Конечно, новиот Закон ќе значи исполнување на обврската за транспонирање на европското законодавство во националното законодавство.

3.3 ОПЦИЈА 2 – донесување на Закон изменување и дополнување на Закон за управување со електрична и електронска опрема и отпад од електрична и електронска опрема

Оваа опција ќе овозможи отстранување на најсуштинските слабости во управувањето со ЕЕО и ОЕЕО кои се манифестираа во изминатиот период преку измени и дополнувања на постојниот Закон за управување со електрична и електронска опрема и отпад од електрична и електронска опрема и негово усогласување со новиот Закон за управување со отпад и Законот за проширена одговорност на производителот за управување со посебните текови на отпад.

4. Проценка на влијанијата на регулативата

Опција 1 „Не прави ништо“

4.1. Економски влијанија

Негативни влијанија

Негативното влијание од понатамошната примена на постојниот Закон во секторот економија се однесува на фактот што овој Закон не овозможува целосна примена на хиерархијата во управувањето со отпадот што го доведува во прашање искористувањето на потенцијалот на ОЕЕО како извор на ресурси. Постојната законска рамка не овозможува да се внесе во системот на управување со ОЕЕО целокупниот ОЕЕО кој се создава т.е. одредено количество ОЕЕО завршува како несортиран комунален отпад или како напуштен отпад на јавните површини и во природа, или се одлива од системот по илегални патишта (неформални собирачи, илегален извоз и сл.). Отсуството на стриктни барања за контрола на примената на техничките услови и најдобри достапни техники при селективното собирање, а особено при третманот, го ограничува потенцијалот и развојот на компаниите за повторна употреба, рециклирање и преработка и создава услови за нелојална конкуренција во управувањето со ОЕЕО.

Позитивно влијание

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Понатамошна примена на постојниот Закон не се очекува да донесе нов квалитет во управувањето со ОЕЕО, т.е. се цени дека практично се исцрпени сите негови можности за понатамошно раздвижување на економскиот сектор. Основањето на компании како колективни постапувачи и собирачи е евидентно, но останува како недоволно покриен сегментот на третман кој е клучен за обезбедување на висок степен на повторна употреба, рециклирање и преработка, а со тоа и се ограничува растот на економијата кој треба да резултира од управувањето со ОЕЕО.

4.2. Фискални влијанија

Негативни влијанија

Постојниот Законот пропишува плаќање на надоместок од страна на производителите кои не ја превземаат обврската да се ангажираат во управувањето со ОЕЕО и да обезбедат финансиско покривање на трошоците кои се создаваат со управувањето со ОЕЕО кој се создава како последица на ЕЕО кои тие ја пуштаат на пазарот. Овие средства се прилив во државниот буџет, но се користат за подобрување на управувањето со отпадот генерално т.е. не се стриктно насочени кон подобрување на управувањето со посебните текови на отпад каде припаѓа и ОЕЕО, што секако се одразува негативно конкретно врз управувањето со ОЕЕО.

Позитивни влијанија

Обврската за плаќање на надоместок од страна на производителите кои не ја превземаат обврската да се ангажираат во управувањето со ОЕЕО и да обезбедат финансиско покривање на трошоците кои се создаваат со управувањето со ОЕЕО кој се создава како последица на ЕЕО кои тие ја пуштаат на пазарот секако дека придонесе во општите напори генерално да се подобри управувањето со отпадот.

4.3. Социјални влијанија

Негативни влијанија

Недоволното искористување на отпадот како ресурс преку повторна употреба и рециклирање значи намалени можности за отварање на нови работни места со што негативно се влијае врз стапката на невработеност во државата. Изложеност на населението на загадување (почва, вода и воздух) доведува до влошување на здравјето на луѓето кое пак индиректно влијае на зголемено отсуство од работа како и поголеми издатоци од семејниот буџет за трошоци за лекување и трошоци на јавното здравство.

Позитивни влијанија

Постојниот Закон несомнено ја подобри состојбата во поглед на социјалната заштита и вработувањето споредено со состојбата пред неговото донесување (основање на неколку собирачи и колективни постапувачи кои донесоа и одреден број нови работни места), но, потенцијалот на овој сектор не е целосно искористен. Останува како недоволно развиен делот кој го покрива правилниот третман, кој пак заради комплексноста на ОЕЕО бара основање на компании кои ќе се специјализираат за многу различни и софистицирани дејности, а кои понатаму ќе повлечат развој и на компаниите кои работат во областа на рециклирање и други видови преработка.

4.4. Влијанија врз животната средина

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Негативни влијанија

Негативните влијанија се последица на веќе манифестираните, претходно опишани слабости во досегашната пракса на управување со ЕЕО и ОЕЕО (на пример: недоволна присутност на одделно собирање, оставање на ОЕЕО како неселектиран комунален отпад, непотполна примена на техничките услови при постапувањето, особено при селективното собирање и третманот, што создава можност присуството на опасните супстанции да ги загадуваат почвите и водите и преку синџирот на исхрана да го загрозуваат здравјето на луѓето, а при тоа и да се изгубат вредни ресурси).

Позитивни влијанија

Несомнено постојниот Закон за управување со ЕЕО и ОЕЕО имаше позитивно влијание врз животната средина и здравјето на луѓето во споредба со состојбата пред неговото донесување, но сепак, овој закон не ги опфати целосно и не ги поврза на соодветен начин сите елементи во постапувањето со ОЕЕО. Очигледно дека и на ниво на Европската Унија директивите од 2002 година не ги задоволуваат барањата на состојбите во 2012 година, првенствено заради необично динамичниот технички развој на ЕЕО што и влијаеше на драстичната промена во општиот пристап во управувањето со отпадот, вклучително и со ОЕЕО (премин од линеарна во циркуларна економија), па беше потребно тие да се заменат со нови во 2012 година. Новиот закон ќе го зголеми обемот на позитивни влијанија кои се веќе манифестирани со примената на постоечкиот закон, а кои се сепак недоволни.

4.5 Административни влијанија и трошоци –

а) трошоци за спроведување

Нема дополнителни влијанија врз административните трошоци за спроведување на постојниот закон , но потребно е донесување на подзаконски акти и администрацијата на централната и локалната власт ги покрива соодветно административните обврски за управување со оваа област

б) трошоци за почитување на регулативата

Нема.

4.2 ОПЦИЈА 1 – донесување на нов Закон за управување со електрична и електронска опрема и отпад од електрична и електронска опрема

Економски влијанија

Негативни влијанија

Трошоците на операциите на собирање , транспорт , третман , функционирањето како самостојни или колективните постапувачи, информирање на јавноста и дополнителните административни работи, намалени за финансиската вредност на собраниот отпад, треба во целост да бидат покриени од производителите. Со зголемување на количеството собрана ОЕЕО, според механизмот „економија на обем,, и со иновирање на постапките за третман, повторна употреба и рециклирање, очекувано е овие трошоци со тек на времето, да се намалуваат.

Производителите на ЕЕО ќе имаат и одредени трошоци за отворање на банкарски гаранции за финансирање на системите за управување со ОЕЕО.

Операторите за собирање, а особено за третман, ќе имаат инвестициони трошоци за изградба и опремување на нивните инсталации за да можат тие да ги изведуваат своите активности според тоа како е пропишано со законот, а истотака и за обука на работната рака која ќе се среќава со многу различна и во голем број случаи, софистицирана ОЕЕО.

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Локалната самоуправа може да има одредени инвестициони и оперативни трошоци за уредување на собирните центри кои ќе овозможат собирање на помали количества ОЕЕО од домаќинствата (мала ЕЕО). Регионалниот пристап во управувањето со отпадот како се пропишува со новиот Закон за отпад, ќе ги оптимизира овие трошоци имајќи ја во предвид и обврската на производителите да обезбедат делумно или целосно покривање на трошоците за мрежата за собирање на ОЕЕО со која целосно ќе биде покриена територијата на државата.

Позитивни влијанија

Спроведувањето на новиот Закон за управување со ЕЕО и отпад од ЕЕО ќе има позитивно влијание врз секторот економија и тоа:

- ќе создаде простор за отворање на нови компании, првенствено мали и средни во подрачјето на собирање и складирање, транспорт, третман и повторна употреба на ОЕЕО и нејзините делови;
- ќе го намали, а на подолг рок и ќе го елиминира постапувањето со ЕЕО по илегални канали,
- ќе обезбеди еднакви услови за работа на производителите кои пуштаат на пазарот ЕЕО со чија употреба се создава ОЕЕО, со цел да го реализираат својот удел во системот на проширена одговорност на производителите;
- ќе ја елиминира нелојалната конкуренција меѓу компаниите кои работат во областа на собирање, третман и повторна употреба на ОЕЕО,
- ќе овозможи достапност по релативно пониски цени и на поширок спектар на сировини за рециклаторите кои моментално функционираат во државата, а ќе поттикне и отворање на нови компании за рециклирање,
- подготовката за повторната употреба на ОЕЕО или нејзини делови, на сервисите за поправка на ЕЕО и замена на деловите кои веќе не можат да ја вршат функцијата за која биле произведени, ќе им овозможи повисока сигурност при снабдување со делови и материјали и соодветно намалување на трошоците,
- ќе стимулира воведување на иновативни постапки и технолошки развој во постапките за третман, повторна употреба и рециклирање на ОЕЕО,
- ќе ги намали и во догледен рок ќе ги елиминира трошоците на производителите на ОЕЕО за отстранување на ОЕЕО, особено отстранување на деловите од ОЕЕО кои содржат опасни супстанции на депонии за опасен отпад;
- ќе обезбеди непречено функционирање на внатрешниот пазар во слободната размена на производи и ќе спречи нарушување на конкурентноста на внатрешниот пазар обезбедена согласно домашното и меѓународното законодавство.

Фискални влијанија

4.2.7 Негативни фискални влијанија

Со Законот не се уредуваат посебни обврски кои наметнуваат дополнителни средства за буџетот на централната или локалната власт.

4.2.8 Позитивни фискални влијанија

Со новиот закон се потврдува досегашниот систем за определување на надоместок за постапување со ОЕЕО, и истиот се унапредува во смисла на ограничување на можноста за неплаќање на надоместокот, како и воведување на нови мерки со кои се намалува можноста средствата да се трошат за цели кои не се директно поврзани со управувањето со ОЕЕО. Средствата собрани од надоместокот ќе се користат наменски исклучиво за финасирање и спроведувањето на мерки и активности што се утврдени во Програмата за управување со посебни текови на отпад согласно прописите за проширена одговорност на производителот т.е. управувањето со ОЕЕО ќе биде финансиски поддржано во рамките на оваа програма.

Според одредбите на Законот, колективниот односно самостојниот постапувач е должен да обезбеди финансиска гаранција за да го гарантира исполнувањето на својот удел во постигнувањето на националните цели, а доколку самостојните и колективните постапувачи не ги остварат овие цели, ќе биде активирана финансиската гаранција на

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

начин како е тоа пропишано со Законот за проширена одговорност на производителот. Средствата од финансиската гаранција се непланиран приход на Буџетот на РС Македонија, а ќе се користат за реализација на Програмата за управување со посебните текови на отпад.

Според предложеното законско решение, колективните односно самостојните постаувачи соработуваат со градоначалниците на општините и регионалните систем за управување со отпад. Колективниот постапувач и/или самостојниот постапувач можат да го кофинансираат целосно или делумно одделното собирање на локално ниво, како и да соработуваат со овластен давател на услуги за собирање на ОЕЕО од домаќинствата на регионално или општинско ниво. За преземање на заеднички мерки за поттикнување на одделно собирање на ОЕЕО, како и воспоставување на соодветна инфраструктура се склучуваат договори.

Социјални влијанија

Негативни влијанија

Не се очекуваат негативни влијанија во областа на социјалната заштита и вработувањето, бидејќи не се очекуваат негативни влијанија во секторот економија кој ги обезбедува потребите на социјалниот сектор. Можно е незначително зголемување на продажните цени на новата ЕЕО што за прв пат се пушта на пазарот во државата, што донекаде може да има влијание врз животниот стандард на населението.

Позитивни влијанија

Се очекува спроведувањето на новиот Законот да создаде позитивни влијанија во областа на социјалната заштита во резултат на отворање на нови компании за собирање, третман, сервиси за поправка на употребувани производи и рециклирање кои ќе обезбедат отворање на нови работни места. Понудата на поефтини производи добиени со селекцијата за повторна употреба, можат на населението со пониски примања да му обезбедат поефтин пристап до ЕЕО, при што комуникациската ЕЕО ќе ја зголеми нивната социјалната инклузија. Очекуваните позитивни влијанија врз животната средина ќе го намалат ризикот од заболувања на населението, со што ќе се намалат трошоците на јавниот здравствен сектор

Влијанија врз животната средина

Негативни влијанија

Не се очекуваат никакви негативни влијанија врз животната средина и здравјето на луѓето.

Позитивни влијанија

Новиот закон ќе ги зголеми позитивните влијанија кои се почувствуваа при спроведувањето на постојниот Закон со тоа што ги корегира негови пропусти и недоследности. Имено, Предлог Законот прецизно пропишува мерки кои во управувањето со ЕЕО и ОЕЕО обезбедуваат заштита на животната средина и здравјето на луѓето и тоа: со ограничувањето на користење на опасните супстанции, примена на еко-дизајн на ЕЕО, стриктните технички услови и примена на најдобрите практики и техники за собирањето и инсталациите за третман, драстично се смалува ризикот опасните супстанции да ги онечистат водите и почвите, да се вградат во синџирот на исхрана и да го загорзат човековото здравје;

- барањата да се постигнат целите за собирање, повторна употреба, преработка и рециклирање, вклучително и сеопфатноста на системот за следење на исполнувањето на овие цели, ќе обезбедат минимизирање на количеството остатоци од ОЕЕО кое ќе се отстрануваат на депонии, а со тоа се обезбедуваат материјални ресурси кои се замена и истовремено заштеда на природните ресурси;

- остварување на екстерна корист поврзана со превенција на влијанијата врз животната средина кои водат до нејзина деградација а за чија реставрација (враќање во првобитната состојба) трошоците ги плаќа државата.

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Административни влијанија и трошоци –

а) трошоци за спроведување

Негативни влијанија врз административните трошоци за спроведување на Законот

Модернизација на информатичкиот систем за on-line комуникација и ажурирање на податоците на економските оператори вклучени во управувањето со ЕЕО и ОЕЕО од страна на централната власт, како и потребата за комуникација со органите на Европската Унија, најверојатно ќе се појави во релативно краток рок, што ќе апсорбира финансиски сретства за подобрена информатичка инфраструктура.

Со оглед на очекуваното зголемување на бројот на инсталации за управување со ОЕЕО, се очекува да се појави потреба за зајакнување на капацитетите на органите за надзор и инспекција и нивна доквалификација за спецификите на управувањето со ОЕЕО, што ќе влијае на зголемување на тековните трошоци на централната и локалната власт. За спроведување на законот е неопходно да се изработат и донесат подзаконски акти и упатства што истотака ќе создаде дополнителни административни трошоци.

Позитивни влијанија врз административните трошоци за спроведување на Законот

На подолг рок, се очекува со модернизацијата на системот за евиденција и ажурирање на податоците за економските оператори вклучени во управувањето со ЕЕО и ОЕЕО како и за централната власт, да овозможи намалување на административните трошоци по основ на замена на примањето и предавањето на административните документи составени на хартија со електронски начин на доставување.

б) трошоци за почитување на регулативата

нема влијание

4.3 ОПЦИЈА 2 – донесување на Закон за изменува и дополнување на Законот за управување со електрична и електронска опрема и отпад од електрична и електронска опрема

Економски влијанија

Негативни влијанија

Трошоците на операциите на собирање, транспорт, третман, функционирањето како самостојни или колективните постапувачи, информирање на јавноста и дополнителните административни работи, намалени за финансиската вредност на собраниот отпад, треба во целост да бидат покриени од производителите. Со зголемување на количеството собрана ОЕЕО, според механизмот „економија на обем“, и со иновирање на постапките за третман, повторна употреба и рециклирање, очекувано е овие трошоци со тек на времето, да се намалуваат.

Производителите на ЕЕО ќе имаат и одредени трошоци за отворање на банкарски гаранции за финансирање на системите за управување со ОЕЕО.

Операторите за собирање, а особено за третман, ќе имаат инвестициони трошоци за изградба и опремување на нивните инсталации за да можат тие да ги изведуваат своите активности според тоа како е пропишано со законот, а истотака и за обука на работната рака која ќе се среќава со многу различна и во голем број случаи, софистицирана ОЕЕО.

Локалната самоуправа може да има одредени инвестициони и оперативни трошоци за уредување на собирните центри кои ќе овозможат собирање на помали количества ОЕЕО од домаќинствата (мала ЕЕО). Регионалниот пристап

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

во управувањето со отпадот како се пропишува со новиот Закон за отпад, ќе ги оптимизира овие трошоци имајќи ја во предвид и обврската на производителите да обезбедат делумно или целосно покривање на трошоците за мрежата за собирање на ОЕЕО со која целосно ќе биде покриена територијата на државата.

Позитивни влијанија

Спроведувањето на новиот Закон за управување со ЕЕО и отпад од ЕЕО ќе има позитивно влијание врз секторот економија и тоа:

- ќе создаде простор за отворање на нови компании, првенствено мали и средни во подрачјето на собирање и складирање, транспорт, третман и повторна употреба на ОЕЕО и нејзините делови;
- ќе го намали, а на подолг рок и ќе го елиминира постапувањето со ЕЕО по илегални канали,
- ќе обезбеди еднакви услови за работа на производителите кои пуштаат на пазарот ЕЕО со чија употреба се создава ОЕЕО, со цел да го реализираат својот удел во системот на проширена одговорност на производителите;
- ќе ја елиминира нелојалната конкуренција меѓу компаниите кои работат во областа на собирање, третман и повторна употреба на ОЕЕО,
- ќе овозможи достапност по релативно пониски цени и на поширок спектар на сировини за рециклаторите кои моментално функционираат во државата, а ќе поттикне и отворање на нови компании за рециклирање,
- подготовката за повторната употреба на ОЕЕО или нејзини делови, на сервисите за поправка на ЕЕО и замена на деловите кои веќе не можат да ја вршат функцијата за која биле произведени, ќе им овозможи повисока сигурност при снабдување со делови и материјали и соодветно намалување на трошоците,
- ќе стимулира воведување на иновативни постапки и технолошки развој во постапките за третман, повторна употреба и рециклирање на ОЕЕО,
- ќе ги намали и во догледен рок ќе ги елиминира трошоците на производителите на ОЕЕО за отстранување на ОЕЕО, особено отстранување на деловите од ОЕЕО кои содржат опасни супстанции на депонии за опасен отпад;
- ќе обезбеди непречено функционирање на внатрешниот пазар во слободната размена на производи и ќе спречи нарушување на конкурентноста на внатрешниот пазар обезбедена согласно домашното и меѓународното законодавство.

Фискални влијанија

Негативни фискални влијанија

Со Законот не се уредуваат посебни обврски кои наметнуваат дополнителни средства за буџетот на централната или локалната власт.

Позитивни фискални влијанија

Со новиот закон се потврдува досегашниот систем за определување на надоместок за постапување со ОЕЕО, и истиот се унапредува во смисла на ограничување на можноста за неплаќање на надоместокот, како и воведување на нови мерки со кои се намалува можноста средствата да се трошат за цели кои не се директно поврзани со управувањето со ОЕЕО. Средствата собрани од надоместокот ќе се користат наменски исклучиво за финасирање и спроведувањето на мерки и активности што се утврдени во Програмата за управување со посебни текови на отпад согласно прописите за проширена одговорност на производителот т.е. управувањето со ОЕЕО ќе биде финансиски поддржано во рамките на оваа програма.

Според одредбите на Законот, колективниот односно самостојниот постапувач е должен да обезбеди финансиска гаранција за да го гарантира исполнувањето на својот удел во постигнувањето на националните цели, а доколку самостојните и колективните постапувачи не ги остварат овие цели, ќе биде активирана финансиската гаранција на начин како е тоа пропишано со Законот за проширена одговорност на производителот. Средствата од финансиската

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

гаранција се непланиран приход на Буџетот на РС Македонија, а ќе се користат за реализација на Програмата за управување со посебните текови на отпад.

Според предложеното законско решение, колективните односно самостојните постаувачи соработуваат со градоначаниците на општините и регионалните систем за управување со отпад. Колективниот постапувач и/или самостојниот постапувач можат да го кофинасираат целосно или делумно одделното собирање на локално ниво, како и да соработуваат со овластен давател на услуги за собирање на ОЕЕО од домаќинствата на регионално или општинско ниво. За преземање на заеднички мерки за поттикнување на одделно собирање на ОЕЕО, како и воспоставување на соодветна инфраструктура се склучуваат договори.

Социјални влијанија

Негативни влијанија

Не се очекуваат негативни влијанија во областа на социјалната заштита и вработувањето, бидејќи не се очекуваат негативни влијанија во секторот економија кој ги обезбедува потребите на социјалниот сектор. Можно е незначително зголемување на продажните цени на новата ЕЕО што за прв пат се пушта на пазарот во државата, што донекаде може да има влијание врз животниот стандард на населението.

Позитивни влијанија

Се очекува спроведувањето на новиот Закон да создаде позитивни влијанија во областа на социјалната заштита во резултат на отворање на нови компании за собирање, третман, сервиси за поправка на употребувани производи и рециклирање кои ќе обезбедат отворање на нови работни места. Понудата на поефтини производи добиени со селекцијата за повторна употреба, можат на населението со пониски примања да му обезбедат поефтин пристап до ЕЕО, при што комуникациската ЕЕО ќе ја зголеми нивната социјална инклузија. Очекуваните позитивни влијанија врз животната средина ќе го намалат ризикот од заболувања на населението, со што ќе се намалат трошоците на јавниот здравствен сектор

Влијанија врз животната средина

Негативни влијанија

Не се очекуваат никакви негативни влијанија врз животната средина и здравјето на луѓето.

Позитивни влијанија

Новиот закон ќе ги зголеми позитивните влијанија кои се почувствуваа при спроведувањето на постојниот Закон со тоа што ги корегира негови пропусти и недоследности. Имено, Предлог Законот прецизно пропишува мерки кои во управувањето со ЕЕО и ОЕЕО обезбедуваат заштита на животната средина и здравјето на луѓето и тоа: со ограничувањето на користење на опасните супстанции, примена на еко-дизајн на ЕЕО, стриктните технички услови и примена на најдобрите практики и техники за собирните места и инсталациите за третман, драстично се смалува ризикот опасните супстанции да ги онечистат водите и почвите, да се вградат во синџирот на исхрана и да го загрозат човековото здравје;

- барањата да се постигнат целите за собирање, повторна употреба, преработка и рециклирање, вклучително и сеопфатноста на системот за следење на исполнувањето на овие цели, ќе обезбедат минимизирање на количеството остатоци од ОЕЕО кое ќе се отстрануваат на депонии, а со тоа се обезбедуваат материјални ресурси кои се замена и истовремено заштеда на природните ресурси;
- остварување на екстерна корист поврзана со превенција на влијанијата врз животната средина кои водат до нејзина деградација а за чија реставрација (враќање во првобитната состојба) трошоците ги плаќа државата.

Административни влијанија и трошоци

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

а) трошоци за спроведување

Негативни влијанија врз административните трошоци за спроведување на Законот

Модернизација на информатичкиот систем за on-line комуникација и ажурирање на податоците на економските оператори вклучени во управувањето со ЕЕО и ОЕЕО од страна на централната власт, како и потребата за комуникација со органите на Европската Унија, најверојатно ќе се појави во релативно краток рок, што ќе апсорбира финансиски средства за подобрена информатичка инфраструктура.

Со оглед на очекуваното зголемување на бројот на инсталации за управување со ОЕЕО, се очекува да се појави потреба за зајакнување на капацитетите на органите за надзор и инспекција и нивна доквалификација за спецификите на управувањето со ОЕЕО, што ќе влијае на зголемување на тековните трошоци на централната и локалната власт. За спроведување на законот е неопходно да се изработат и донесат подзаконски акти и упатства што истотака ќе создаде дополнителни административни трошоци.

Позитивни влијанија врз административните трошоци за спроведување на Законот

На подолг рок, се очекува со модернизацијата на системот за евиденција и ажурирање на податоците за економските оператори вклучени во управувањето со ЕЕО и ОЕЕО како и за централната власт, да овозможи намалување на административните трошоци по основ на замена на примањето и предавањето на административните документи составени на хартија со електронски начин на доставување.

б) трошоци за почитување на регулативата

нема влијание

5. Консултации

5.1 Засегнати страни и начин на вклучување

Предлог законот е објавен на веб страната на Министерството за животна средина и просторно планирање и ЕНЕР. Во рамките на ИПА Твининг проектот за спроведување на рамковната директива за отпад и посебните текови на отпад беа формирани повеќе работни групи во рамките на кои беше дискутиран законот и повеќе пати разгледуван при неговата подготовка.

Предлог законот е доставен на мислење до:

- Органи на државната управа
- Министерство за финансии;
- Секретаријат за законодавство;
- Министерство за економија;
- Министерство за локална самоуправа;
- Државен пазарен инспекторат;
- Државен комунален инспекторат;

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

- Инспекциски Совет на Република Македонија;
- Управа за јавни приходи.
- Единици на локалната самоуправа:
 - Заедница на единиците на локална самоуправа;
 - Стопански комори:
 - Стопанска Комора на Македонија
 - Сојуз на стопански комори на северозападна Македонија
 - Комора на северозападна Македонија
 - Асоцијација за управување со посебни текови отпад при Стопанска Комора на РС Македонија
 - Македонска асоцијација за управување со отпад.
 - Невладин Сектор

На 27 ноември 2019 година презентација и јавна расправа со невладиниот сектор.

На 17 ноември 2019 година уште една јавна расправа со Стопанска комора.

На 18 ноември 2019 година јавна расправа со единици на локална самоуправа и општа јавност.

5.2 Преглед на добиените и вградените мислења

Прегледот на добиени и вградени мислења се дадени во Табелата која е дадена во прилог на овој извештај.

5.3 Мислењата кои не биле земени предвид и зошто

Мислењата кои не се земени во предвид и причините за тоа се дадени во Табелата која е дадена во Прилог на овој извештај.

6. Заклучоци и препорачано решение

6.1 Споредбен преглед на позитивните и негативните влијанија на можните решенија (опции)

ОПЦИЈА 1 - „Не прави ништо“

Несомнено е дека постојниот Закон за управување со ЕЕО и ОЕЕО имаше позитивно влијание врз животната средина, здравјето на луѓето, раздвижување на економијата со отворање на нови компании за собирање, колективни постапувачи и др. во споредба со состојбата пред неговото донесување, но сепак, овој закон не ги опфати целосно и не ги поврза на соодветен начин сите елементи во постапувањето со ОЕЕО. Со оваа опција состојбата во управувањето со ОЕЕО ќе остане непроменета т.е. постои многу мала веројатност дека ќе се случат крупни позитивни промени во досегашното управување со ОЕЕО. Практично, може да се каже дека постојниот закон внесе подобрување со управувањето со ОЕЕО во споредба со период кога тоа беше регулирано исклучиво со Законот за управување со отпадот од 2004-та година, но не овозможи задоволително искористување на потенцијалот на управувањето со ОЕЕО.

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Обврската за усогласување на националното законодавство со важечкото законодавство на Европската Унија т.е. со директивите 2012/19/EU за ОЕЕО и со дел од 2011/65/EU за ограничување на опасните супстанции во ЕЕО, ќе остане како обврска која непотребно се одложува, а секако ќе мора да се заврши во одреден рок.

Конечно, усвојувањето на новиот Закон за отпад којшто внесува нов пристап во управувањето со отпадот исто така ќе создаде тешкотии кога неговите одредби ќе треба да се во корелација со барањата на постојниот Закон за управување со ЕЕО и ОЕЕО.

Погоре наведените констатации водат до заклучок дека опцијата 1-„не прави ништо„ е **НЕПРИФАТЛИВА**

ОПЦИЈА 1 – Донесување на нов Закон за управување со електрична и електронска опрема и отпадна електрична и електронска опрема

Оваа опција има позитивно влијание во сите погоре анализирани области (животна средина и здравјето на луѓето, економија, социјалната заштита, вработувањето и здравствената заштита, фискалниот сектор, административното спроведување) и релативно мал број негативни влијанија кои со доследна примена на законот и во догледен временски период можат да се елиминираат. Со оваа опција ќе се отстранат во релативно краток рок барем најсуштинските слабости во управувањето со ЕЕО и ОЕЕО кои се манифестираа во изминатиот период кога оваа област е регулирана со постојниот Закон за управување со ЕЕО и ОЕЕО. Со остварување на претходно опишаните цели во овој документ, согласно утврдените рокови со новиот Закон, очекувано е квалитетот во управувањето sukcesивно да се унапредува и во утврдениот временски краен рок да го достигне нивото на земјите на Европската Унија. Конечно, новиот Закон ќе значи исполнување на обврската за транспонирање на важечкото европско законодавство во националното законодавство.

ОПЦИЈА 2 – Донесување на Закон за измени и дополнувања на Законот за управување со електрична и електронска опрема и отпадна електрична и електронска опрема

Опцијата 2 како и опцијата еден ги има истите позитивни ефекти.

Негативните ефекти на Опција 2 се огледа во тоа што овој закон мора да се разгледува во контекст на целиот пакет на закони за управување со отпад. Измени и дополнувања на Законот би значело повторување и регулирање на исти работи во повеќе закони, при што ќе биде отежнато постапувањето на надлежните органи. Воедно тоа ќе придонесе кон преголема регулираност на областа, односно ќе постојат повеќе прописи кои се применуваат на една иста област што ќе биде потешко за субјектите да ги препознаат своите обврски. Со оваа опција областа на регулирање нема да биде регулирана на интегриран начин во еден пропис.

6.2 Ризици во спроведувањето и примената на секое од можните решенија (опции)

За Опцијата 1 „не прави ништо“ поради воспоставениот нов пристап со Законот за управување со отпадот и Законот за проширена одговорност на производителите во управувањето со посебните текови на отпад, можно е да се појави правна неконзистентност.

За Опција 1, не се нотирани ризици.

Ризиците кои постојат при примената на препорачаното решение, т.е. примена на Предлог законот за управување со електрична и електронска опрема и отпадна електрична и електронска опрема се однесуваат на препреките (објективни и субјективни) кои можат да се појават при остварување на целите на законот и тоа:

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

- **Отсуство на волја и напори за воведување на одржливо производство , потрошувачка и управување со ОЕЕО кај учесниците во животниот циклус на ЕЕО,**

Овој ризик може да го наруши управувањето со ОЕЕО базирано врз хиерархијата на управување со ОЕЕО, со што ќе се оневозможи ефикасно користење на ресурсите и продуцирање на вредни секундарни сировини. Хиерархијата е главната опција на законот која ги поврзува сите учесници во животниот циклус на производителите (производители, трговци, крајни корисници - купувачи, локалната и државна администрација и слично). Законот воведува повеќе алатки со кои се олеснува и канализира однесувањето на производителот и останатите учесници во управувањето со ОЕЕО (бесплатен прием на ОЕЕО, поволности при купување на нова ЕЕО, технички упатства за третман, јавни кампањи) но и соодветни казни, активирање на банкарската гаранција на производителот како можност надлежните органи да ги спроведат мерките за справување со ОЕЕО . Производителот кој ќе одлучи да се однесува незаинтересирано кон одредбите на овој закон, ќе плаќа надоместок кој ќе се користи истотака за унапредување на управувањето со ОЕЕО.

- **Недоследност при организирање на оптимален систем** за управување со ОЕЕО од страна на производителот на ЕЕО. Обврската за остварување на оваа цел е примарно лоцирана кај производителот, а законот му дава поддршка оваа обврска да ја реализира и со здружување со други производители, преку колективен постапувач со што трошоците се оптимизираат во согласност со економската закономерност „економија на обемот„. За намалување на ризикот, надлежните органи ќе го следат функционирањето на системите, ќе им укажуваат на производителите за можностите кои би им помогнале да го корегираат системот, ќе обезбедуваат пристап до странски искуства и секогаш кога е можно ќе обезбедат обука за производителите и дирекните учесници во управувањето, особено третманот на ОЕЕО. Како крајни мерки за корегирање на недоследноста и неефикасноста на системот, ќе се активираат постапките на надзорот и постапките за прекршоци (почнувајќи со укажувања и едукација).

- **Ризик за отстранување на ЕЕО како несортиран комунален отпад**

Овој ризик зависи од три основни фактора:

1.од состојбата со инфраструктурата која обезбедува повратен прием на ОЕЕО во местата за прифаќање на ОЕЕО кај трговците, достапноста на собирни места што ги организираат производителите преку собирачите и на собирните центри кои се управувани од локалната самоуправа,

2.спроведување на обврската за бесплатен прием на ОЕЕО при набавка на нова ЕЕО и секогаш и на секоја гореспомената локација кога крајниот корисник сака да го врати ОЕЕО, и

3.целосно и континуирано информирање на крајните корисници за расположивите можности за бесплатно враќање на ОЕЕО, но и за опасностите за секој поединец кои се создаваат ако ОЕЕО заврши во канта за ѓубре, контејнер, на депонија или во природа.

Во намалување на ризикот, освен производителот , значајна улога имаат и централната и локалната власт преку следење на процесот за собирање на ОЕЕО, оценка и доколку е потребно интервенција во програмите на самостојните и колективните постапувачи со кои се обезбедува целокупното движење на ЕЕО од потрошувач до преработувач.

Информирањето на крајните корисници од страна на производителите е нивна законска обврска, па тие индивидуално или преку своите асоцијации треба да осмислат спроведување на континуирани и агресивни кампањи кои ќе создадат промена во свеста на крајните корисници за нивната значајна улога во постапувањето со ОЕЕО. Во овој поглед, врз смалувањето на ризикот ќе влијае и наменското користење на сретствата кои ќе бидат собрани по основ на плаќање на надоместокот т.е. тие да се користат за подобрување на инфраструктурата за собирање и соодветни, континуирани и делотворни кампањи за подигање на јавната свест и други активности во интерес на управувањето со ОЕЕО. Досегашното искуство од спроведување на еднократни, не соодветно обмислени кампањи со сомнителна можност за одржливост на резултатите , покажува дека треба да се избегнуваат.

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

- **Ризик да не се постигнат целите за собирање и целите за преработка, рециклирање и повторна употреба** што се пропишани со законот.

На ризикот да не се постигнат целите за собирање влијаат претходно наведените причини, и треба да се користат мерките кои се наведени за намалување на овие ризици. Факт е дека сеуште се практикуваат иновативни начини на собирање ОЕЕО по моделот „старо купујем„. За да се спречи одлевање на ОЕЕО по овие канали, крајните корисници мора да имаат релевантни информации кои ќе ги убедат дека легалните собирни места и инсталациите за третман функционираат целосно согласно условите пропишани во нивните дозволи т.е. дека тие совесно ги извршуваат своите обврски во интерес на животната средина и здравјето на луѓето. Во спротивно, психологијата на крајните корисници е дека подобро ОЕЕО да ја предадат на неформалните собирачи кои обично припаѓаат на социјално загрозените слој граѓани кои вршат третман скоро на исто ниво како и инсталациите за третман кои ги користат производителите. Инспекцискиот надзор и пристапот до информациите добиени од овие надзори до јавноста можат да бидат значајни за промена на оваа психологија.

Постапката за пресметување на целите за преработка, рециклирање и повторна употреба во единица маса според законот се по моделот на „влезни количества„ на материјалите во овие инсталации, а влезните количества се одредени од ефикасноста на инсталациите за третман кои им ги доставуваат. Согласно тоа, елиминацијата на ризикот за неисполнување на овие цели е подигање на технолошкото ниво, воведување на иновации, обученост на работната рака кај инсталациите за третман. Функционирањето на доброволните договори кои ги дава како можност новиот закон можат да се насочат кон обезбедување на овие услови кај инсталациите за третман. Централната и локалната власт треба да направат напори за добивање меѓународна техничка помош преку која вработените во инсталациите за третман би се испраќале на обука (не во посета) во центри за третман кои успешно функционираат во европските земји.

- **Ризик за нецелосна и несоодветна примена на технички услови и најдобри достапни техники на собирните места и инсталациите за третман**

Постои ризик некои од собирните места и инсталациите за третман да функционираат без да ги исполнат барањата за примена на пропишаните технички услови и најдобрите достапни техники. Оваа ситуација би предизвикала нелојална конкуренција меѓу овие инсталации, би го зголемила ризикот поврзан со заштита на животната средина и здравјето на луѓето и би ги демотивирала крајните корисници да ја враќаат ОЕЕО на местата кои се воспоставени за оваа намена. Овој ризик е поврзан со фактот дека ОЕЕО е многу разновидна по своите карактеристики т.е. инсталациите за третман треба да бидат специјализирани за одредени категории ОЕЕО а опоремувањето и примената на најдобрите достапни техники бара доста високи финансиски средства. За да се намали и целосно отстрани овој ризик, потребно е посебно внимание и техничко образование на надлежните органи кои ги издаваат дозволите за овие инсталации и интензивен надзор од инспекциските органи. Државна помош и апсорбирање на средства од фондовите на Европската Унија може да биде од клучно значење за воспоставување на инсталациите за третман согласно барањата на овој закон. Оправданоста за насочување на овие средства кон инсталациите за третман е битна бидејќи овие инсталации се трудово интензивни економски сектори и имаат голем потенцијал за намалување на невработеноста, вклучително и на социјално загрозените слоеви и лицата со попреченост.

- **Ризик производителите на ОЕЕО да не обезбедат сигурно и континуирано финансирање на сите трошоци кои настануваат во управувањето со ОЕЕО**

Елиминација на овој ризик е одговорност на надлежните органи преку инструментот „банкарска гаранција„ која треба на годишно ниво да ја обезбедува производителот т.е. самостојниот или колективниот постапувач. За да се избегне овој ризик, стручниот орган треба да обезбеди дека банкарската гаранција ги покрива сите трошоци на управувањето со ОЕЕО врз основа на документацијата (евиденции и известувања на учесниците во управувањето со

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

ОЕЕО) што ја доставуваат производителите како и релевантни информации врз основа на домашни и меѓународни практики. Асоцијацијата за управување со посебни текови отпад при Стопанската Комора, на надлежните органи може да им пружи соодветна помош, бидејќи нејзините членови донекаде веќе се имаат соочено со проблемот на трошоци за покривање на управувањето со ОЕЕО.

- **Ризик за неплаќање на надоместок** врз основа на начелото „загадувачот плаќа“, производителот кој ќе одлучи да не се приклучи на системот на проширена одговорност т.е. кој нема да се регистрира како самостоен постапувач или да се приклучи кон колективен постапувач, надоместокот ќе го уплаќа во Буџетот на Република Северна Македонија.

Може да се смета дека ризикот во поглед на неплаќање на овој надоместок е минимален, бидејќи надлежните органи кои се вклучени во механизмите за прибирање на средства по основ на со закон утврдена обврска за плаќање надоместок имаат знаење и долгогодишно искуство во оваа област. Правното решение во Законот за управување со ОЕЕО е идентично и во некои елементи подобро е споредба со претходниот Закон, што ветува дека овој ризик може да се смета за елиминиран. Новината во овој Закон е тоа што средствата собрани по основ на надоместок ќе се употребат на транспарентен начин конкретно за унапредување на управувањето со ОЕЕО, бидејќи реално ова подрачје ќе има потреба од значајни финансиски средства.

- **Ризик дека производителите нема да ја исполнат обврската за обезбедување на соодветни информации за крајните корисници на ЕЕО битни за управувањето со ОЕЕО**

Овој ризик ги вовлекува производителите во ризик тие да не бидат во состојба да ја извршат својата обврска да ги остварат целите за собирање кои им ги поставува овој Закон. Секако битен е начинот како производителите ќе ја извршат својата обврска за информирање на крајните корисници т.е. дали информациите ќе ги мотивираат крајните корисници во доволна мерка да го предаваат ОЕЕО на начин и места како е пропишано со Законот. Имајќи во предвид дека најголемиот број производители има солидно искуство во рекламирањето на ЕЕО при нивната продажба, би можело да се очекува дека тие ќе ги ангажираат сите свои ресурси за да го сведат овој ризик на минимум.

- **Ризик надлежните органи да не обезбедат точен, прецизен и сеопфатен систем за евиденција и известување како и формирање база на податоци** кои ќе овозможат веродостојно следење на сите активности во синџирот на операции во постапувањето со ОЕЕО.

Министерството за животна средина и просторно планирање има долгогодишно искуство во обработка и валидација на податоци во областа на управување со отпадот. Предлог-Законот обврзува на донесување подзаконски акти (упатства, образци и формулари) за водење евиденција и известување за сите економски оператори вклучени во процесот на управување со ОЕЕО до надлежните органи. Овие фактори укажуваат дека овој ризик ќе биде сведен на минимум.

- **Ризик „управување со ОЕЕО да не се инкорпорира во регионално управување со отпадот,,**

Предлог- Законот предвидува обврска производителите да обезбедат целосно и рамномерно покривање на територијата на секој регион со собирни места и да обезбедат бесплатно превземање на ОЕЕО од крајните корисници на продажните места на трговците кои имаат продажен простор над 400 м². Според предложеното законско решение, колективните односно самостојните постапувачи соработуваат со градоначалниците на општините и регионалните систем за управување со отпад. Регионите (преку општините), имаат обврска да организираат собирни центри каде што крајните корисници можат да предадат помало количество ОЕЕО, а производителите треба да обезбедат дека собраното количество ќе биде превземено од центрите за собирање и предадено во инсталација за третман, а понатаму во инсталации за преработка, рециклирање и повторна употреба. Колективниот постапувач и/или самостојниот постапувач можат да го кофинансираат целосно или делумно одделното собирање, како и да соработуваат со овластен давател на услуги за собирање на ОЕЕО од домаќинствата на регионално или општинско ниво. За превземање на заедничките мерки за поттикнување на одделно собирање на ОЕЕО, како и воспоставување

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

на соодветна инфраструктура се склучуваат договори. Регионите со ова законско решение обезбедуваат регионалните депонии да бидат растеретени од ОЕЕО, која може да содржи и опасни супстанции со што се поскапува депонирањето и се скратува животниот век на депониите. Овие законски решенија се особено поволни за општините т.е. регионите па би било очекувано ризикот „вклопување на управувањето со ОЕЕО на регионално ниво„ да биде сведен на минимум. За илустрација, Регионалните планови на 10-те региони во Литванија (површина околу 25 000 м² со околу 2 800 000 жители) кои ги инкорпорираат законските обврски за управување со ОЕЕО предвидуваат изградба и опремување на 57 нови собирни центри и подобрување на условите за функционирање (технички, логистички, административни) на 7-те постојни собирни центри. Студијата за изводливост за оваа мрежа на собирни центри која е дел од Регионалните планови била основа за финансирање со средства од Европската Унија. Ова искуство треба да се искористи како можност, бидејќи европскиот пристап кон управувањето со отпадот, вклучително и управувањето со ОЕЕО е начелно насочен кон исцрпување на можностите кои ги овозможува хиерархијата во управување со отпадот, при што депонирањето треба да се сведе на минимум (Германија, Словенија и уште неколку европски земји практично веќе и немаат депонии).

Предлог- Законот не пропишува, но регионалното управување со отпадот дополнително може да вклучи и помали капацитети за третман на некои категории ОЕЕО во рамките на собирните центри, што истотака би било подобно за финансирање со сретства од Европската Унија.

Ризикот на ОПЦИЈА 2 е во фактот што преобемната регулатива ќе биде потешко да се применува и ќе доведе до зголемување на можноста за нееднаков третман економските оператори кои управуваат со отпадните батерии и акумулатори.

6.3 Препорачано решение со образложение

Погоре наведените констатации водат до заклучок дека опцијата 1 - **усвојување на нов Закон за управување со електрична и електронска опрема и отпад од електрична и електронска опрема е ПРЕПОРАЧАНО РЕШЕНИЕ** Оваа опција има позитивно влијание во сите погоре анализирани области.

Со оваа опција се очекува да се отстранат најсуштинските слабости во управувањето со електрична и електронска и отпадна електрична и електронска опрема кои се манифестираа во изминатиот период. Со остварување на претходно опишаните цели во овој документ, очекувано е квалитетот во управувањето со отпадна електрична и електронска опрема да се унапредува и на долгорочен план да се достигне нивото на земјите на Европската Унија. Конечно, новиот Закон ќе значи и исполнување на обврската за транспонирање на важечкото европско законодавство во националното законодавство.

7. Спроведување на препорачаното решение

7.1 Потребност од менување на закони и подзаконска регулатива во областа или други сродни области

Нема

7.2 Потребни подзаконски акти и рок за нивно донесување

За спроведување на новиот Закон за управување со електрична и електронска опрема и отпад од електрична и електронска опрема потребно е донесување на следните подзаконски акти:

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

- 1) Правилник за неисцрпната листа на производи кои припаѓаат во рамките на категориите на електрична и електронска опрема ;
- 2) Правилник за максимално дозволените масени концентрации на опасните супстанции во ЕЕО, хомогени материјали, дозволеното количество и видови на опасни супстанции, како и роковите до кога е дозволено присуството на опасните супстанции, областите на примена кои се изземени од забраната во однос на медицински производи и инструменти за пратење и контрола, кабли, резервни делови за поправка, повторна употреба, обновување на функцијата или за зголемување на капацитетот за опрема ;
- 3) Правилник за формата, содржината и начинот на означување на опремата ;
- 4) Правилник за формата и содржината на евиденцијата за количеството на преземената, собраната како и предадената отпадна опрема од домаќинствата ;
- 5) Правилник за минималните технички услови на местата за складирање на отпадната опрема ;
- 6) Правилник за минималните барања за одвоен третман на отпадната опрема, материјалите и деловите на отпадната опрема ;
- 7) Правилник за формата и содржината на евиденцијата во килограми по категории на одделно собраната отпадната опрема кои влегуваат и излегуваат од инсталацијата за третман /преработка, количество за извезните количини, како и за вкупото количество остататоците во килограми, предадени за отстранување, како и формата и содржината на обрасците на извештаите за управување со отпадната опрема и извештаи за извезената отпадна опрема ;
- 8) Правилник за начинот на пресметување на целите за собирање од член 22 од овој закон како и, начинот на пресметување на целите за преработка ;
- 9) Правилник за формата и содржината на образците за евиденција, образецот за квартални извешта и годишниот извештај за управување со отпадната опрема ;
- 10) Правилник за формата и содржината на образецот за кварталната пресметка на надоместокот и образецот за повраток на надоместокот како и начинот и потребната документација за враќање на уплатениот надоместокот ;
- 11) Правилник за начинот за водење, одржување и чување на евиденцијата за пресметаниот и уплатен надоместок, како и формата и содржината на образецот за квартална пресметка за уплатениот надоместок ;
- 12) Правилник за услови за прекуграничен пренос на користена опрема, потребната документација, како и за начинот и доказите за функционалноста на користената опрема и содржината на евиденцијата ;
- 13) Правилник за формата и содржината на евиденцијата на изречените опомена;
- 14) Правилник за формата и содржината на прекршочниот платен налог .

Подзаконските акти треба да се донесат во рок од една година од денот на стапување во сила на Законот за управување со електрична и електронска опрема и отпад од електрична и електронска опрема.

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

7.3 Органи на државната управа, државни органи и други органи надлежни за спроведување:

1. Министерство за животна средина и просторно планирање,
2. Управа за животна средина (органот за животната средина),
3. Регионалните центри за управување со отпад,
4. Државниот инспекторат за животна средина, преку своите државни инспектори за животна средина,
5. Овластените инспектори за животна средина на општините, општините на Градот Скопје и Градот Скопје,
6. Комуналните инспектори на општините и општините во градот Скопје и градот Скопје,
7. Државниот пазарен инспекторат, преку своите државни пазарни инспектори,
8. Министерството за финансии преку Управата за јавни приходи.

7.4 Активности за обезбедување на ефикасно спроведување на предлогот на закон

Обезбедување на спроведувањето на Законот за ЕЕО и ОЕЕО ќе се врши врз основа на следење на релевантни индикатори и навремена интервенција преку:

- помош на учесниците во управувањето со ЕЕО и ОЕЕО (консултации, обезбедување на пристап до најдобри практики и светски искуства и сл.), како и
- со доследна примена на казнените одредби.

8. Следење и евалуација

8.1 Начин на следење на спроведувањето

Министерството за животна средина и просторно планирање ќе го следи примената на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Ефектите од спроведување на Предлог-Законот ќе бидат прикажани преку годишниот извештај на стручниот орган при Министерството за животна средина кој ќе биде достапен за јавноста преку ВЕБ страницата на Министерството.

8.2 Евалуација на ефектите од предлогот на закон и рокови

Индикатори кои ќе се следат при спроведување на Законот:

1. Регистрирани производители,
2. Мали производители,
3. Самостојни и колективни постапувачи,
4. Количество ЕЕО пуштено на пазарот по производител, самостоен и колективен постапувач,
5. Места за повратен прием на ОЕЕО по региони и општини,
6. Собирни места и нивна дистрибуција по региони и општини,
7. Собирни центри и нивна дистрибуција по региони и општини,
8. Постигнати цели за собирање за секој самостоен и колективен постапувач,
9. Инсталации за третман со дозвола која ги вклучува минималните технички услови согласно овој Закон, и нивна дистрибуција по региони и општини,
10. Инсталации за подготовка за повторна употреба по региони и општини,
11. Инсталации за рециклирање по региони и општини, и по вид на материјали кои се рециклираат,
12. Количество материјали за рециклирање примени од инсталациите за собирање и третман, за секој самостоен и колективен постапувач, поделно,

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

13. Количество на извезен ОЕЕО и намена на извозот (преработка, повторна употреба, рециклирање, отстранување),
14. Постигнати цели за преработка, повторна употреба и рециклирање за секој самостоен и колективен постапувач,
15. Количество ОЕЕО кое се депонира по региони и општини,
16. Производители кои плаќаат надоместок,
17. Собрани средства по основ на платен надоместок,
18. Квалитативни и квантитативни придобивки одржливи на подолг период од финансираните проекти ,
19. Број и висина на банкарските гаранции за секој самостоен и колективен постапувач,
20. Број и висина на банкарските гаранции кои се активирани,
21. Прекршоци и казни по субјект и основот за прекршоците и казните.

8.3 Ефектите од спроведување на Предлог-Законот ќе бидат прикажани преку годишниот извештај на стручниот орган при Министерството за животна средина кој ќе биде достапен за јавноста преку ВЕБ страницата на Министерството.

Изјава од државниот секретар

Нацрт Извештајот за проценка на влијанието на регулативата е изготвен во согласност со Методологијата за проценка на влијанието на регулативата. Тој дава реална проценка на можните влијанија и очекуваните ефекти, како и трошоците кои се однесуваат на секоја од утврдените можни решенија (опции) за решавање на проблемот.

Датум: _____

.....
потпис на државен секретар,
Каја Шукова

Изјава од министерот

Врз основа на резултатите од анализите прикажани во Извештајот за проценка на влијанието на регулативата сметам дека препорачаното решение (опција) претставува најдобар начин за решавање на проблемот и постигнување на очекуваните ефекти на најекономичен начин.

Датум: _____

.....
потпис на министер,
Naser Nuredini

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

Предлози и забелешки по предлог на законите за управување со отпад	
Предложени измени	Прифатени /Одбиени (причини)
ЗАКОН ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ЕЛЕКТРИЧНА И ЕЛЕКТРОНСКА ОПРЕМА И ОТПАДНА ЕЛЕКТРИЧНА И ЕЛЕКТРОНСКА ОПРЕМА	
М-р Биљана Стевановска, претседател на организација ОРТ –Скопје	
Член 5 Примена на Законот Да се додаде точка: 7. Кабли, жици, приклучоци за довод на електрична енергија до наведените апарати од став (1).	Предлогот не се прифаќа од причини што во членот 5 од Предлог- законот целосно е пренесен Анексот III од Директивата 2012/19 за отпад од електрична и електронска опрема каде се дефинирани категориите на опрема и нивните составни делови.
Член 40 Увоз на опрема и употребувана опрема Да се додаде став: (3) Увезникот мора да достави потврда дека увезената употребена опрема е во работна состојба и гарантира дека најмалку 1 година нема да биде третирана како отпад или фрлена во отпад. Да се додаде став: (4) Се забранува увоз на секаква отпадна електрична и електронска опрема. Да се додаде став: (5) Се забранува увоз на отпадна опрема за било каква намена во РСМ, дури ниту за циркуларна економија.	Предлогот не е прифатлив од причини што: - целта на овој член е да се регулира статусот на увезена и употребувана опрема, и да се обезбеди и осигура регистрацијата на производителите на опрема што е од суштинско значење за примена на законот. Исто така дел од содржината на предлогот е регулиран со членот 41 од Предлог- законот како и со правилникот од став (6) со што дополнително ќе бидат до уредени одредени прашања, согласно Анексот VI директивата. Прашањата за увоз и извоз на отпад се регулирани со Законот за управување со отпад согласно ЕУ законодавството.
Член 44 Надзорни органи Да се избрише:	Коментарот не се прифаќа. Инспекцискиот надзор над примената на овој закон врши Државниот инспекторат за животна средина. Државниот инспекторат врши надзор

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

<p>(2) Инспекциски надзор над примената на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, врши Државниот инспекторат за животна средина, преку своите државни инспектори за животна средина. Причина за ова е што проблемот е директен со стопанствениците кои ги има на локално ниво, а малиот број персонал неможат да постигнат во ДИЖС. Овластените инспектори треба да ја имат целата контрола од евидентирањето, до увозот и од дистрибуцијата.</p> <p>Да се додаде: Истото да се префрли во надлежност на овластените инспектори на општините, општините на град Скопје и на Град Скопје.</p> <p>(2) Инспекциски надзор над примената на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, врши овластениот инспектор за животна средина на општините, општините на град Скопје и на Град Скопје.</p>	<p>на централно ниво од областа на животната средина. Овластените инспектори за животна средина врши надзор на локално ниво и неговите надлежности се дефинирани во законот.</p>
<p>Член 56 Прекршочни санкции од втора категорија Да се додадат нови точки: Во став (1) Глоба... 24) доколку остранува отпадна опрема во природни копнени и водни подрачја. 25) доколку врши горење на отпадна опрема, било на отворено или во индустриска печка во сопствен или друг погон.</p>	<p>Предлогот не се прифаќа</p> <p>Предлогот за точката 24 соодветно е вграден во членот 57 став 2 од предлог законот.</p> <p>Точката 25, односно операциите на горење на отпад се регулирано со Законот за управување со отпадот.</p>
<p>Член 58</p>	

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

<p>Прекршочни санкции за физички лица</p> <p>Да се додаде нов став:</p> <p>(6) Глоба во износ од 110 до 200 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице за прекршок горење и палење на отворено или во печка, на отпадна опрема, или дел од отпадната опрема, или опрема која е дел од несортиран комунален отпад.</p> <p>Да се додаде нов став:</p> <p>(7) Глоба во износ од 210 до 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на физичко лице за дејствијата од став (1) од овој член доколку истите ги остави, фрли и/или напушти во природа на копно (парк, шума, ливада, планина, долина, заштитено подрачје и слично).</p>	<p>Истото е регулирано со Законот за управување со отпадот.</p>
<p>Стопанска комора на Македонија, Сојуз на Стопански комори на Македонија</p>	
<p>Член 5, став (1) да се направат следните измени со цел попрецизирање на видовите опрема:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Да се замени „опрема за промена на температурата“ со „опрема за температурна размена“2. Да се замени „ламби“ со „светилки“3. Да се внесат зборовите „ниту една“ во дефиницијата за мала опрема и истата да гласи: Мала опрема (секоја опрема кај којашто „ниту една“ надворешна димензија не е поголема од 50 ствклучувајќи ...)4. Да се внесат зборовите „ниту една“ во дефиницијата за мала информатичко-телекомуникациска опрема и истата да гласи: Мала ИКТ опрема (секоја опрема кај којашто „ниту една“ надворешна димензија не е поголема од 50 см)	<p>Предлогот се прифаќа. Во членот 5 од предлог законот се направени соодветни измени.</p>
<p>Член 7, став (1) да се замени „електромагнетски“ со „електромагнетни“.. и да се дефинира улогата на транспортер.</p>	<p>Предлогот се прифаќа. Во членот 7 став (1) од предлог законот ќе се направат потребните интервенции.</p>

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

<p>Член 7, став (1) точка 12 Прашање од производителите Дали пуштање на пазар е продажба или увоз? Бидејќи може да ги увезе во една година, а да ги пушти на пазар во наредната година. Дали ќе плати кога ќе ги увезе или кога ќе ги продаде? Производителите бараат точно дефинирање што значи пуштање на пазар.</p>	<p>Пуштањето на пазар е поим дефиниран во предлог законот и целосно е усогласен со директивата.</p> <p>Пуштањето на пазар е прва продажба на производи, односно нивно пуштање на пазарот, чии вид и количини треба да се евидентираат согласно член 34 од предлог законот врз основа на излезни фактури и царински декларации.</p> <p>Уредбата 2017/699/EУ утврдува заедничка методологија за утврдување на масата/количеството на опрема пуштена на пазар. Според ова методологија, количината на опрема пуштена на пазар се пресметува врз основа на количината произведена опрема во референтната година плус увезената опрема во референтната година минус увезената опрема во референтната година, или</p> <p>Количина пуштена на пазар = произведена + увезена – извезена.</p> <p>Начинот на плаќање на надоместокот е регулиран во главата VI “Надоместок за управување со отпадна опрема” од предлог законот.</p>
<p>Член 8, став (2) нејасна е поврзаноста на барањата за екодизајн на опремата со енергијата. Земајќи ја предвид Директивата предлагаме овој став да гласи вака: „При проектирањето, дизајнирањето и производството на опремата, производителите мора да ги земат предвид и барањата за екодизајн на производите што го олеснува повторното користење и преработката на истата“.</p>	<p>Членот 8 став (2) се заснова на општите одредби од Директивата 2009/125/EУ за воспоставување на рамка за утврдување на барањата за еколошки дизајн на производи кои користат енергија.</p> <p>Во Предлог законот направена е корекција зборот “поврзани” е заменет со зборовите “кои користат“.</p>
<p>Член 13, став (10) да се избрише или поинаку да се регулира затоа што еден трговец може да продава опрема од повеќе производители кои членуваат во различен колективен систем па останува нејасно со кој колективен систем треба да склучи договор. Со оглед дека секој производител има обврска да го преземе бесплатно производот кој го продал кога ќе стане отпад, трговецот би требало да склучи договор со сите колективни па да води евиденција од кој производител колку продал и колку и каков тип на отпад собрал па соодветно да го предаде. Ова според нашето</p>	<p>Предлогот не се прифаќа .од причини што:</p> <p>1.Трговецот презема отпадна опрема по систем еден на еден со иста функција. Пример се купува нов фрижидер, а се презема стар фрижидер, доколку купувачот сака да го предаде независно од марка на производот или производителот.</p> <p>За реализација на обврската од член 13 и 14 трговецот склучува договор со колективен и/или самостоен постапувач.</p> <p>2. Производителот е должен самостојно или преку колективен постапувач да обезбеди</p>

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

<p>мислење е комплицирано и сосема нерационално. Од друга страна, склучување на договор со колективен чии производители воопшто не ни пуштаат на пазар опрема кај тој трговец исто така е крајно неприфатливо затоа што ќе се темели на договор кој не е во согласност со овој закон според кој реговецот треба бесплатно да ја предаде отпадната опрема на колективниот постапувач.</p>	<p>собирање , складирање, преработка и отстранување на отпадна опрема, според неговиот удел во вкупно количество опрема пуштена на пазар од страна на сите производители. Тоа значи дека во самостојниот и колективен систем треба да се собере и обезбеди понатамошно управување на отпадна опрема во количество и категории за кое се одговорни сите производители членови на системот на колективниот или количество на самостојниот постапувач. За таа цел, истите го организираат својот систем меѓу другото и по пат на склучување на договори вклучувајќи ги и трговците.</p> <p>Евиденцијата што ќе треба да ја води трговецот на посебни обрасци (член 16 став (1)) ќе опфаќа само количини, по категории на отпадна опрема која е преземена и предадена. Содржината на обрасците ќе биде пропишани со посебен правилник.</p>
<p>Член 22, став (1) целите за собирање предлагаме да се намалат од причина што сеуште во државата ниска е свеста за примарна селекција на електричен и електронски отпад. Свесни сме дека Република Северна Македонија ги следи препораките дадени во Директивата на ЕУ за управување со ЕЕО и ОЕЕО но од друга страна и самата директива пропишува отстапки за одредени земји членки каско Бугарија, Чешка, латвија, Литванија, Унгарија, Малта, Полска, Романија, Словенија и Словачка кои поради недостаток на инфраструктура и ниска потрошувачка на електрична и електронска опрема не се во можност да ги исполнат целите пропишани во истата. Од таа иста причина, како и поради тоа што РСМ сеуште не е членка во ЕУ бараме намалување на целите за собирање дадени во предлог законот и истите да се движат од 20% за 2021 до 50% во 2027 со годишен раст од 5%.</p> <p>Член 22 став (3) да се определи математичка формула писмено опишана за да се определи минималното количество што треба да се собере во</p>	<p>Предлогот по член 22 , став 1 е неприфатлив.</p> <p>Националите цели за собирање на отпадна опрема се уредени согласно Директивата 2012/19 за отпадна електрична и електронска опрема. Целта од 65% за собирање не може да се намали на 50 % имајќи предвид дека во ЕУ е воспоставен унифициран процент за сите земји членки.</p> <p>Република Северна Македонија како земја кандидат, во овој поглед може да предвиди национални цели кои процентуално се исти со тие во Директивата, но за постигнувањето на истите во предлог законот рокот е пролонгиран до 2028 година во однос на оној од директивата и постојниот закон.</p> <p>Предлогот е неприфатлив.</p> <p>Во членот 23 став (16) предвидено е донесување на методологија за начинот на пресметување на целите за собирање на отпадна опрема каде технички подателно ќе се регулира ова прашање.</p>

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

<p>дадената година со податоците од предходните години.</p> <p>Член 22 став (5) да се измени и да гласи Владата на Република Северна Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот за животна средина, целите од став (1) од овој член може да ги ревидира по потреба во соработка со колективните постапувачи, а во согласност со планските документи од прописите за управување со отпад и да ги објавува за наредната година најдоцна до 15 декември во тековната година. Оваа двонасочна соработка на министерот со колективните постапувачи ќе помогне пореално да се определат целите.</p>	
<p>Член 23 став (1), целите за рециклирање и преработка на отпадната опрема да се намалат од една едноставна причина што во нашата држава постојат рециклирачки капацитети само за определени делови од опремата но не и за сите видови отпадна опрема. Поради тоа, складиштата со кои соработуваме за да им биде исплатлив извозот собираат поголеми количини на отпад кој потоа го извезуваат а за што им се потребни извозни дозволи. Дел од отпадната опрема е класифицирана како опасен отпад што значи спроведување на базелската конвенција при извоз на отпадот. Сите овие процедури може да придонесат да колективниот постапувач ако ги собере потребните количини отпад заради извозните процедури и времето потребно рециклаторот (кој е во друга држава) да го преработи отпадот и достави извештај не успее да ги постигне стапките на преработка кои се високи.</p> <p>Во однос на целите за преработка дадени во законот заради несоодветен превод за иста категорија се дадени различни стапки на преработка и рециклирање.</p> <p>Врз основа на сето погоре дадено бараме овие стапки соодветно да се намалат како што следи:</p> <p>(а) за ОЕЕО кои спаѓаат во категоријата 1 или 4,</p> <p>- 80% ќе бидат обновени и</p>	<p>Предлогот не е прифатлив.</p> <p>Целите за преработка се во целост усогласени со Анексот V од директивата.</p> <p>Разликата во висината на целите за преработка и рециклирање се должи на тоа што преработката освен рециклирање опфаќа и други видови на преработка пр. енергетска преработка и слично, и оттаму целите за преработка за исти категории опрема се секогаш повисоки од целите за рециклирање.</p> <p>Со подзаконскиот акт од член 23 став (16) за начинот на пресметување на целите за преработка технички подетално ќе се регулира ова прашање.</p>

Влада на Република Северна Македонија
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА И ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ

<p>- 75% ќе бидат подготвени за повторна употреба и рециклирање; (б) за ОЕЕЕ кои спаѓаат во категоријата 2, - 75% ќе бидат обновени и - 65% ќе бидат подготвени за повторна употреба и рециклирање; (в) за ОЕЕО кои спаѓаат во категоријата 5 или 6, - 70% ќе бидат обновени и - 50% ќе бидат подготвени за повторна употреба и рециклирање; (г) за ОЕЕО кои спаѓаат во категоријата 3, 50% се рециклираат.</p>	
<p>Член 36 став (2) предлагаме да се усогласи со дефиницијата од член 5 (дадена погоре).</p>	<p>Предлогот се прифаќа.</p>